

3. Kang Y., Gruber J., & Gray, J. R. Mindfulness and de-automatization. *Emotion review*. 2013. Vol. 5, No 2. P. 192-201.

В'ячеслав Степаненко

*кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк*

Вікторія Степаненко

*доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк*

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ЕРГОТЕРАПЕВТІВ І СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ ЗДАТНОСТІ ДО СПІВПРАЦІ У РОБОТІ З КЛІЄНТАМИ

У публікації розкрито нормативно-правові засади та особливості формування у майбутніх ерготерапевтів і соціальних працівників здатності до співпраці у роботі з клієнтами / пацієнтами. Зазначено, що підготовка відповідних фахівців соціономічних професій передбачена як стандартами вищої освіти, так і професійними стандартами. Наголошено увагу на комплексному підході в процесі командної роботи фахівців та системній взаємодії, побудові партнерських стосунків, усвідомленні цінності спільної діяльності та власної відповідальності за успішність комунікації і взаємодії.

Ключові слова: *соціальна взаємодія, ерготерапевт, клієнт, соціальний працівник, соціономічна професія, комплексний підхід, командна робота*

Ерготерапевт і соціальний працівник відносяться до соціономічної групи професій, пов'язаних зі сферами медичного і соціального обслуговування, сприяння соціальній адаптації пацієнтів / клієнтів. Ці професії передбачають здатність фахівця налагоджувати взаємини з іншими людьми. Спілкування в контексті їхньої спільної професійної діяльності постає основним механізмом професійної взаємодії фахівця і пацієнта / клієнта [1; 10].

У Стандартах вищої освіти за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» для першого (бакалаврського) та другого (магістерського)

рівнів вищої освіти передбачено формування як загальних, так спеціальних компетентностей, які стосуються питань співпраці ерготерапевтів з різними професійними групами, в тому числі і соціальними працівниками. Так, серед компетентностей випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачено такі загальні компетентності, як навички міжособистісної взаємодії та здатність працювати в команді [9]. В свою чергу, випускник другого (магістерського) рівня вищої освіти повинен оволодіти такими спеціальними компетентностями, як здатності до роботи у реабілітаційній команді та міжособистісної взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня, співпрацювати з різними службами охорони здоров'я, соціальної політики і соціального захисту, пояснювати права осіб з обмеженнями життєдіяльності з метою збільшення заняттєвої участі та інтеграції пацієнта / клієнта в суспільство [8].

Щодо Стандартів вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота», то у випускника першого (бакалаврського) рівня серед спеціальних компетентностей передбачено формування здатності взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад [7]. На другому (магістерському) рівні серед загальних компетентностей передбачено формування навичок міжособистісної взаємодії та здатності працювати в команді, які, як бачимо, в ерготерапевта формуються вже на бакалаврському рівні. Серед спеціальних компетентностей майбутніх соціальних працівників на магістерському рівні передбачено здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня [6], яка, по суті, збігається зі спеціальною компетентністю ерготерапевта на відповідному рівні.

Відповідно до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників ерготерапевт здійснює заходи щодо розширення та покращення заняттєвої участі пацієнта / клієнта в усіх сферах: активності повсякденного життя, професійній діяльності, дозвіллі, грі, освіті, соціальній участі, відпочинку і сні та співпрацює із соціальним

працівником [3]. Серед загальних компетентностей соціального працівника, визначених професійним стандартом, виокремлено налагодження соціальної взаємодії, співробітництво, управління різнобічною комунікацією [5]. Роль соціального працівника полягає в посередництві між хворою дитиною, її родичами і медичним персоналом, зокрема взаємодії з ерготерапевтом та обговоренні можливих підходів до клієнтів / пацієнтів [2].

Крім того, окремо звернемо увагу, що наразі одним з актуальних питань є співпраця ерготерапевта і соціального працівника як надавачів соціальної послуги раннього втручання, зокрема забезпечення комплексного підходу на всіх етапах роботи з дитиною та її сім'єю, який полягає в командній роботі, їх комплексній та системній взаємодії [4].

Отже, співпраця ерготерапевта і соціального працівника під час надання послуг клієнту / пацієнту передбачена як стандартами вищої освіти, так і професійними стандартами в контексті загальної та суто професійної складових. Така співпраця повинна бути побудована на засадах командної роботи відповідних фахівців соціономічної сфери, формування у них партнерських стосунків, усвідомлення цінності спільної діяльності та власної відповідальності за створення сприятливої атмосфери для комунікації і взаємодії.

Список використаних джерел

1. Василенко О., Квятковська К. Особливості професійної діяльності фахівців соціономічних спеціальностей з внутрішньо переміщеними особами. *Психологічні тревелоги*. 2023. №4. С. 130–138. DOI: <https://doi.org/10.31891/PT-2023-4-14>
2. Данко Д. В. Соціальна робота в медичній сфері. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2011. Вип. 23. С. 39–41.
3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: Наказ МОЗ України від 29.03.2002 № 117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#n5> (дата звернення: 12.04.2024)
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження практики надання послуги раннього втручання для забезпечення

- розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя. Наказ, Мінсоцполітики України від 18.02.2021 №92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0092739-21#Text> (дата звернення: 14.04.2024)
5. Про затвердження професійного стандарту «Соціальний працівник» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 04.07.2019 р. №1049. URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/75-1049.pdf> (дата звернення: 12.04.2024)
 6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 24.04.2019 р. №556. URL: <http://surl.li/fzpm1> (дата звернення: 15.04.2024).
 7. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 24.04.2019 р. №557. URL: <http://surl.li/faysw> (дата звернення: 15.04.2024).
 8. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 05.09.2022 р. №791. URL: <http://surl.li/ekaqa> (дата звернення: 15.04.2024).
 9. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 19.12.2018 р. №149. URL: <http://surl.li/dloah> (дата звернення: 15.04.2024).
 10. Шевців З. М., Філоненко М. М. Реабілітаційна компетентність як складник професійної підготовки майбутнього фахівця соціономічної професії до роботи в умовах інклюзії. 2020. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. Вип. 90. С. 124–129. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2020-90-20>

Ольга Столярик

*докторка філософії з соціальної роботи
доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів*

ВІД РОЗУМІННЯ ДО ДІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЧЕРЕЗ ТРАВМО-ІНФОРМОВАНУ ПІДГОТОВКУ

Тези розкривають роль та місце травмо-орієнтованих підходів у підготовці майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в екстремальних умовах та в умовах збройного конфлікту. Авторкою підіймається питання щодо необхідності врахування травмо-інформувального підходу у професійній підготовці студентів соціальної